

BẢO VỆ AN NINH VĂN HÓA TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG ĐÁP ỨNG YÊU CẦU, NHIỆM VỤ BẢO VỆ TỔ QUỐC TRONG TÌNH HÌNH MỚI

CHU MINH DÂN (*)
LÊ VĂN NAM (**)

Tóm tắt: Bảo vệ an ninh văn hóa là một trong những yếu tố quan trọng nhằm đảm bảo cho văn hóa phát triển bền vững, phát huy vai trò là nền tảng tinh thần cho sự ổn định và phát triển của đất nước. Hiện nay, lợi dụng sự phát triển của khoa học và công nghệ, các thế lực phản động, cơ hội chính trị, thành phần bất mãn ra sức lợi dụng không gian mạng để tiến hành các âm mưu, thủ đoạn nhằm xâm phạm an ninh văn hóa của dân tộc Việt Nam. Trước yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, cần có những giải pháp để bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng thực sự hiệu quả.

Từ khóa: An ninh văn hóa; bảo vệ Tổ quốc; không gian mạng.

Abstract: Protecting cultural security is one of important tasks to ensure sustainable cultural development and promotion of its role as the morale foundation for stable development of the country. Currently, opposing forces are taking advantages of the development of science and technology and abusing opportunities in the cyberspace to carry out their schemes and plans to breach the cultural security of Vietnamese people. To comply with the requirements and tasks of protecting the Fatherland under new circumstances, it is essential to adopt truly effective solutions to protect the cultural security in cyberspace.

Keywords: Cultural security; protect the Fatherland; cyberspace.

Ngày nhận bài: 10/8/2023 Ngày biên tập: 19/9/2023 Ngày duyệt đăng: 19/10/2023

Văn hóa là nền tảng tinh thần, là sức mạnh nội sinh của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng xác định: “Phát triển kinh tế - xã hội là trung tâm; xây dựng Đảng là then chốt; phát triển văn hóa là nền tảng tinh thần; bảo đảm quốc phòng, an ninh là trọng yếu, thường xuyên”⁽¹⁾. Để đảm bảo cho văn hóa phát triển lành mạnh, trở thành nền tảng tinh thần vững chắc cần đặc biệt coi trọng công tác bảo vệ an ninh văn hóa. Trong chiến lược “diễn biến hòa bình” chống phá cách mạng Việt Nam, các lực lượng phản động, cơ hội chính trị, thành phần bất mãn thường lấy tư tưởng - văn hóa như một trọng điểm phá hoại, nhằm thúc đẩy “tự

diễn biến” về tư tưởng, văn hóa, lối sống, từ đó dẫn đến “tự chuyển hóa” về chính trị ở một bộ phận người dân, đặc biệt là thế hệ trẻ, trong đó có cả những cán bộ, đảng viên thiếu bản lĩnh chính trị, tha hóa, biến chất.

Trong những năm gần đây, lợi dụng sự phát triển của khoa học và công nghệ, đặc biệt là sự phát triển mạnh mẽ của internet, trang mạng xã hội... các thế lực thù địch đẩy mạnh chống phá; làm cho quá trình này diễn ra nhanh chóng, phức tạp và khó lường. Trên không gian mạng, chúng đăng tải các video, clip, tranh ảnh, ấn phẩm văn hóa có nội dung xấu độc, trái với thuần phong mỹ tục, tập quán, bản sắc văn hóa dân tộc Việt Nam... nhằm cổ vũ, kích động các tổ chức phản động người Việt lưu vong ở nước ngoài và các phần tử trong nước hoạt động chống phá, xuyên tạc những nét đẹp truyền thống văn hóa và chế độ XHCN ở nước ta. Bên

(*) *ThS; Học viện Cảnh sát nhân dân*

(**) *ThS; Học viện Kỹ thuật quân sự, Bộ Quốc phòng*

cạnh đó, công tác quản lý nhà nước đối với lĩnh vực thông tin, truyền thông còn những hạn chế, bất cập; việc giám sát, ngăn chặn, vô hiệu hóa các thông tin xấu, độc xâm phạm an ninh văn hóa trên không gian mạng; việc theo dõi, phát hiện, đấu tranh ngăn chặn, vô hiệu hóa các âm mưu, thủ đoạn xâm phạm an ninh văn hóa trên không gian mạng có lúc, có nơi còn chưa thường xuyên, chặt chẽ và hiệu quả...

Thực trạng trên đặt ra yêu cầu cấp bách đối với nhiệm vụ bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng. Tại Hội nghị văn hóa toàn quốc triển khai Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: “Xây dựng môi trường văn hóa số phù hợp với nền kinh tế số, xã hội số và công dân số, làm cho văn hóa thích nghi, điều tiết sự phát triển bền vững đất nước trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Khẩn trương phát triển các ngành công nghiệp văn hóa, xây dựng thị trường văn hóa lành mạnh”⁽²⁾. Trước yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, cấp ủy, chính quyền các cấp, thủ trưởng các ban, ngành, cơ quan, đơn vị cần đặc biệt coi trọng làm tốt việc bảo vệ an ninh văn hóa, giữ vững trận địa văn hóa tư tưởng, bảo vệ chủ quyền lãnh thổ Tổ quốc trên không gian mạng. Theo đó, cần quán triệt và tổ chức thực hiện tốt một số nội dung sau:

Một là, tăng cường tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức, trách nhiệm chính trị về bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Các cơ quan, đơn vị cần tăng cường tuyên truyền để cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân nâng cao hiểu biết về không gian mạng và âm mưu, thủ đoạn lợi dụng không gian mạng xâm phạm an ninh văn hóa của các thế lực thù địch. Đó là mạng lưới kết nối của cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, bao gồm mạng viễn thông, mạng internet, mạng máy tính, hệ thống thông tin, hệ thống xử lý và điều khiển thông tin, cơ sở dữ liệu; là nơi con người thực hiện các hành vi xã hội không bị giới hạn bởi không gian và thời gian. Bên cạnh những tiện ích to lớn, không gian mạng cũng đang đặt ra thách thức không nhỏ đối với an ninh quốc gia, an

ninh văn hóa, an ninh con người và trật tự an toàn xã hội... Nếu không gian mạng không được kiểm soát tốt, sẽ bị các phần tử xấu, các thế lực phản động, thù địch lợi dụng tiến hành các hoạt động xâm phạm an ninh văn hóa, chống phá Đảng và Nhà nước ta. Do đó, cần tăng cường tuyên truyền, giáo dục để mỗi cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân nhận thức rõ về âm mưu, thủ đoạn lợi dụng không gian mạng để xâm phạm an ninh văn hóa và tầm quan trọng của bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng, đó là một bộ phận không tách rời của an ninh quốc gia, an ninh cộng đồng. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước các biện pháp bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng. Bên cạnh đó, cần quan tâm chỉ đạo và tổ chức có hiệu quả công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, truyền thống lịch sử, văn hóa, khơi dậy tinh thần yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; đề cao các giá trị văn hóa dân tộc, đạo đức, lối sống lành mạnh của người Việt Nam.

Hai là, kịp thời phát hiện, đấu tranh ngăn chặn, vô hiệu hóa các âm mưu, thủ đoạn xâm phạm an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Theo dữ liệu thống kê từ We are Social (tổ chức chuyên hoạt động trong lĩnh vực truyền thông xã hội), tính đến tháng 01/2023, Việt Nam có 77.93 triệu người sử dụng internet, tương đương 79,1% so với tổng dân số, tăng 5,3 triệu người (tăng 7,3%) so với năm 2022; trong đó có 70 triệu người dùng mạng xã hội (64,4 triệu người dùng từ 18 tuổi trở lên, tương đương với 89% tổng dân số từ 18 tuổi trở lên tại thời điểm đó). Hiện nay, ở nước ta có 05 nền tảng mạng xã hội được sử dụng nhiều nhất là Facebook, Zalo, TikTok, Facebook Messenger và Instagram. Với số lượng người dùng internet và tham gia không gian mạng, nhất là các trang mạng xã hội tăng nhanh chóng, không gian mạng đang tạo ra một xã hội ảo, trở thành “mảnh đất màu mỡ” để các thế lực thù địch lợi dụng tiến hành các hoạt động chống phá Đảng và Nhà nước ta, trong đó có những hoạt động xâm phạm an ninh văn hóa. Trước sự phát triển mạnh mẽ của các nền tảng mạng xã hội, cần khắc phục

những kẻ hở pháp lý về vấn đề an ninh mạng, nhất là các dịch vụ OTT (dịch vụ truyền thông được cung cấp trực tiếp đến người sử dụng thông qua internet) nằm ngoài sự kiểm soát của các cơ quan quản lý nhà nước. Các thế lực phản động thường lợi dụng kẻ hở này để tiến hành các âm mưu, thủ đoạn chống phá tinh vi nhằm thực hiện “diễn biến hòa bình” dưới mác cung cấp các “sản phẩm văn hóa” với nhiều nội dung đồi trụy, phản động, thậm chí xuyên tạc chủ quyền lãnh thổ quốc gia.

Bên cạnh đó, cần quan tâm xây dựng, phát triển các hệ giá trị văn hóa Việt Nam và tích cực tuyên truyền, lan tỏa những giá trị tốt đẹp, tinh hoa trong truyền thống văn hóa dân tộc. Mỗi cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân phải là “người lính xung kích” trong việc bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng, đưa trang mạng xã hội của cá nhân mình thành kênh thông tin, tuyên truyền thường xuyên, chính thống về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; chủ động phân tích, bình luận, chia sẻ các bài viết về những giá trị tốt đẹp trong truyền thống văn hóa Việt Nam. Nêu cao tinh thần cảnh giác và kiên quyết vạch trần những âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, phản động; không để bị động, bất ngờ, hoang mang, dao động trước sự tấn công trên mặt trận chính trị, tư tưởng; bình tĩnh xem xét, phân tích và xác định rõ những vấn đề trọng tâm, trọng điểm mà các thế lực thù địch đang ra sức chống phá. Chủ động có giải pháp đúng đắn để ngăn chặn và vô hiệu hóa mọi thủ đoạn tung tin xuyên tạc trên không gian mạng nhằm tạo ra khả năng “miễn dịch” đối với những thông tin xấu độc, ảnh hưởng đến an ninh văn hóa. Đặc biệt, phải có ý thức chia sẻ, cùng hành động, chủ động loại bỏ những thông tin sai trái, thù địch trên không gian mạng, góp phần củng cố “thế trận lòng dân”.

Ba là, tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với lĩnh vực thông tin và truyền thông nhằm bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Đảng, Nhà nước ta luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo, tăng cường công tác quản lý đối với lĩnh vực thông tin và truyền thông, nhất là truyền thông xã hội nhằm bảo vệ an

ninh văn hóa trên không gian mạng và đạt được những kết quả quan trọng. Tuy nhiên, công tác quản lý nhà nước đối với lĩnh vực thông tin, truyền thông vẫn còn những hạn chế, bất cập: “Quản lý văn hóa ở các cấp ít hiểu biết về văn học, nghệ thuật, mỗi khi nhận xét đánh giá chất lượng nghệ thuật không sâu”⁽³⁾. Dự báo trong thời gian tới, trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ, nhất là công nghệ số, các thế lực thù địch còn tăng cường hoạt động lợi dụng không gian mạng để chống phá Đảng, Nhà nước ta, trong đó có hoạt động xâm phạm an ninh văn hóa với nhiều diễn biến phức tạp, khó lường. Do đó, đặt ra yêu cầu trong công tác quản lý nhà nước phải thực sự hiệu lực, hiệu quả góp phần bảo đảm an toàn thông tin, bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng. Trọng tâm là, nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với các hoạt động báo chí, xuất bản, phát thanh, truyền hình và các lĩnh vực văn hóa, văn nghệ; rà soát, sửa đổi, ban hành các văn bản pháp luật, tạo hành lang pháp lý nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý trong các hoạt động văn hóa, văn nghệ; xây dựng quy chế, quy định phù hợp với thông lệ quốc tế trong quản lý nhà nước đối với lĩnh vực thông tin và truyền thông, nhất là các phương tiện truyền thông xã hội nước ngoài cung cấp dịch vụ cho người dùng tại Việt Nam. Tăng cường quản lý thị trường cung cấp dịch vụ và ứng dụng trên các phương tiện truyền thông xã hội; kiên quyết thực hiện nguyên tắc các nhà mạng, cung cấp, khai thác dịch vụ mạng, nhất là các doanh nghiệp nước ngoài, phải có trách nhiệm tuân thủ luật pháp Việt Nam, tôn trọng chủ quyền, lợi ích, an ninh quốc gia Việt Nam. Quản lý các sản phẩm văn hóa, thông tin nhất là trên các nền tảng OTT xuyên biên giới, kiên quyết xử lý, yêu cầu gỡ bỏ những nội dung, sản phẩm, thông tin vi phạm; tăng cường hiệu quả công tác cấp phép, quản lý bản quyền, kiểm duyệt, kiểm soát, giám sát, thanh tra, kiểm tra; hoàn thiện các công cụ, cách thức quản lý, phối hợp cả tiền kiểm và hậu kiểm; kiên quyết xử lý nghiêm trước pháp luật những đối tượng có hành vi vi phạm pháp luật.

Mặt khác, cần nghiên cứu ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào nâng cao năng lực phân tích, điều tra, nghiên cứu, đo lường thái độ công chúng. Công chúng có quyền khước từ, tẩy chay, báo cáo cơ quan chức năng về những sản phẩm văn hóa dung tục, xuyên tạc lịch sử dân tộc, chủ quyền quốc gia. Các cơ quan truyền thông, báo chí, xuất bản, phương tiện truyền thông chính thống cần phát huy vai trò xung kích trong định hướng, dẫn dắt dư luận xã hội nhận thức đúng, đẩy đủ những vấn đề chính trị, văn hóa - xã hội thu hút sự quan tâm của nhiều người; góp phần phòng ngừa và đấu tranh có hiệu quả với các thông tin sai trái, phản động xâm phạm an ninh văn hóa của các thế lực thù địch. Cần xây dựng được “thế trận” truyền thông mạnh, đủ sức lấn át các dòng thông tin xấu, độc; là “bộ lọc” tin cậy trong việc bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Bốn là, đẩy mạnh nghiên cứu, ứng dụng thành tựu của khoa học và công nghệ vào bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng.

Để công tác bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng đạt được hiệu quả, cần đẩy mạnh công tác nghiên cứu, phát triển, nâng cao trình độ khoa học và công nghệ, tăng cường ứng dụng những tiến bộ đó vào giữ gìn, quảng bá, phát huy các giá trị văn hóa tốt đẹp; phòng, chống các quan điểm sai trái, thù địch, phê phán văn hóa lạc hậu, ngoại lai, phản động xâm phạm đến an ninh văn hóa. Các cơ quan, đơn vị chức năng cần có chính sách phù hợp thúc đẩy việc nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ vào công tác quản lý, bảo đảm an ninh mạng nói chung, bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng nói riêng. Xây dựng cơ chế, chính sách thu hút các tập đoàn, công ty công nghệ tham gia phát triển hệ thống hạ tầng dịch vụ OTT, các đơn vị hoạt động trong lĩnh vực văn học, nghệ thuật xây dựng các sản phẩm số. Sử dụng các giải pháp kỹ thuật để kiểm soát, giám sát nguy cơ đe dọa xâm phạm an ninh văn hóa; sử dụng sản phẩm lọc thông tin, ngăn chặn nội dung xấu độc, các phần mềm tự động mã hóa hoặc gỡ bỏ thông tin tiêu cực, phản cảm, phản văn hóa.

Đồng thời, cần làm tốt công tác bảo đảm an ninh mạng, xây dựng lực lượng chuyên trách bảo vệ an ninh mạng chính quy, tinh

nhuệ, hiện đại, lấy yếu tố tự chủ công nghệ làm nòng cốt, tăng cường đầu tư phát triển nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ vào hoạt động nghiệp vụ bảo vệ an ninh mạng. Tập trung vào ứng dụng khoa học và công nghệ trong nghiên cứu, chế tạo, sản xuất các sản phẩm, thiết bị, công cụ bảo vệ an ninh mạng, các loại vũ khí mạng có tính năng cần thiết cho khả năng sẵn sàng và chủ động ứng phó; nghiên cứu, ứng dụng khoa học và công nghệ trong phát hiện, ứng phó, cảnh báo sớm các cuộc tấn công mạng, xâm phạm an ninh văn hóa, nhất là công cụ, chương trình có ứng dụng trí tuệ nhân tạo; chú trọng đào tạo, hình thành đội ngũ cán bộ, chuyên gia giỏi, có trình độ cao về khoa học và công nghệ, nắm vững kiến thức nghiệp vụ, pháp luật; am hiểu về lịch sử văn hóa, có khả năng vận dụng thành thạo kiến thức chuyên môn thúc đẩy hoạt động ứng dụng, phát triển khoa học và công nghệ trong công tác bảo đảm an ninh mạng nói chung, bảo vệ an ninh văn hóa trên không gian mạng nói riêng. Tăng cường nguồn lực, nhân lực cho mục tiêu tự chủ về an ninh mạng, xây dựng nền công nghiệp an ninh mạng để bảo đảm phục vụ tuyên truyền chính trị và văn hóa trên không gian mạng; khuyến khích, đề cao tinh thần trách nhiệm của đội ngũ văn nghệ sĩ và giới trẻ tham gia sáng tạo văn học nghệ thuật; phổ biến, lưu hành các tác phẩm trên không gian mạng, để mỗi người dân là một chiến sĩ tham gia bảo vệ và giám sát an ninh văn hóa trên không gian mạng./.

Ghi chú:

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.33-34.

(2) <https://doanthanhvien.vn/tin-tuc/cong-tac-giao-duc/hoi-nghi-van-hoa-toan-quoc-trien-khai-thuc-hien-nghi-quyet-dai-hoi-xiii-cua-dang>.

(3) Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, *Văn hóa quản lý với di sản văn hóa trong quá trình hội nhập và phát triển*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc gia, H.2022, tr.524.